

เล่าสู่กันฟัง...การศึกษา

ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

น.อ.รศ.ดร.นเรศ เพ็ชรนิน
รองศาสตราจารย์ ฝายศึกษา โรงเรียนนายเรือ

เมื่อพฤศจิกายน ๒๕๔๖ ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปร่วมประชุมความร่วมมือทางวิชาการที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และได้มีโอกาสได้รับฟังแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทั้งจากผู้อำนวยการส่วนการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งมีหลายสิ่งหลายอย่างที่สะกิดใจและกระตุ้นให้ผู้เขียนต้องนำมาไตร่ตรองในภายหลัง จึงขอนำมาเล่าสู่กันฟังต่อไป

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นับว่ามีปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา ไม่เฉพาะแต่เพียงสิ่งปลูกสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากรที่พร้อมสรรพเท่านั้น การสนับสนุนด้านนโยบายหรือการตระหนักในความสำคัญของการศึกษาก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้เขียนเองรู้สึก บางท่านอาจตำหนิผู้เขียนว่ายกย่องผู้อื่นเกินไปหรือมองตนเองต่ำไป แต่หากพิจารณาในบางสิ่งบางอย่างที่จะกล่าวต่อไปนี้ เปรียบเทียบกับโรงเรียนนายเรือของเรา ก็คงไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงมากนัก

● บุคลากรครูอาจารย์

เรื่องสิ่งปลูกสร้างคงไม่ต้องกล่าวถึง เพราะโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถานที่ใหม่ย่อมมีการวางแผนได้ดีกว่าเดิม แต่สำหรับเรื่องบุคลากรด้านครู – อาจารย์นั้น โรงเรียนนายเรือด้อยกว่ามาก ยกตัวอย่างกรณีของภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า มีจำนวนนักเรียนนายร้อยในสาขาปีละประมาณ ๖๐ คน มีอาจารย์ประจำในภาค ๒๖ คน ขณะที่ โรงเรียนนายเรือมีนักเรียนนายเรือของสาขาปีละประมาณ ๑๐๐ คน มีอาจารย์ประจำ ๔ คน (ตุลาคม ๒๕๔๖) เรื่องกำลังพลเป็นเรื่องพูดยาก แต่หากมองเฉพาะเรื่องอาจารย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาแล้ว เรายังห่างชั้นมากนัก ทั้งที่ทุกคนก็กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า “ครู – อาจารย์ คือ ปัจจัยสำคัญที่สุดของการศึกษา”

● แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

เรื่องหลักสูตรการศึกษานั้น โครงสร้างหลักสูตรโดยทั่วไปคงไม่แตกต่างไปจากมาตรฐานอุดมศึกษา แต่แนวความคิดไม่เหมือนกับโรงเรียนนายเรือโดยทั่วไป โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามุ่งเน้นให้การศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต และการทำงานในอนาคต โดยเชื่อว่าหากนักเรียนนายร้อย มีพื้นฐานความรู้ในระดับปริญญาตรีที่ดี ย่อมสามารถพัฒนาความรู้ และศักยภาพของตนได้ดีขึ้น และ

นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารกองทัพในอนาคต การปลูกฝังจิตสำนึกของความเป็นทหาร และการให้ความรู้ด้านการบริหารจึงเป็นสิ่งสำคัญ

สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านำมาใช้ในการเสริมสร้างจิตสำนึกของความเป็นทหาร ก็คือ การศึกษาประวัติศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์นั้น นอกจากจะบ่งบอกถึงความเป็นมาในเรื่องต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นคติสอนใจทั้งในเรื่องความล้มเหลว ความสำเร็จ ความแตกแยก ความสามัคคี ความเจ็บแค้น ความชื่นชม ความกล้าหาญ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มักทำให้คนเกิดจิตสำนึก และเกิดการตระหนักในเรื่องต่าง ๆ ได้ เมื่อข้าพเจ้ามาลองคิดดูก็น่าจะจริง เพราะเคยได้ยินได้ฟังว่า เมื่อครั้งภาพยนตร์เรื่อง “บางระจัน” ออกฉาย ก็มีวัยรุ่นวัยโรยหลาย ๆ คน แสดงออกถึงความเจ็บแค้น และเกิดความรักชาติมากขึ้น ประวัติศาสตร์จึงมักมีสิ่งต่าง ๆ สอนใจเราได้เสมอ สำหรับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านั้น นอกจากเน้นสอนประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีกองประวัติศาสตร์ และมีองค์อาจารย์ที่ทรงเปี่ยมด้วยพระอัจฉริยภาพทางประวัติศาสตร์เป็นพลังกระตุ้นนักเรียนนายร้อยอีกด้วย แล้วโรงเรียนนายเรือเล่า ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เพียงใด

อีกสิ่งหนึ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีแนวความคิดที่จะเสริมสร้างความรู้ด้านการบริหารคือ การทำหลักสูตรปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตร์ และปริญญาโทสาขาบริหารงานวิศวกรรมที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทั้งนี้ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเล็งเห็นว่า นายทหารหลักของกองทัพบกจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารด้านต่าง ๆ ซึ่งนับว่าจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างกองทัพให้ทรงพลัง และเปี่ยมประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เรื่องนี้ผู้เขียนเห็นด้วย เพราะหากดูกรณีของโรงเรียนนายเรือสหรัฐ หรือ โรงเรียนรวมเหล่าญี่ปุ่น ก็จะเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะถูกกำหนดให้เดินไปสู่เส้นทางของการเป็นบริหารหน่วย ส่วนนักรบหรือผู้ปฏิบัติประเภท นักบิน ผู้บังคับการเรือ ผู้นำหน่วยรบ ก็มักใช้บุคลากรอื่น ๆ ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางจริง ๆ (อาจกลัวว่าหากสูญเสียคนเหล่านั้นไปแล้ว จะไม่มีผู้บริหารที่พึงประสงค์) ในอดีตผู้เขียนเคยกล่าวในที่ประชุมครั้งหนึ่งว่า วิธีการบริหารเป็นศาสตร์ชั้นสูงที่ควรเสริมสร้างให้นักเรียนนายเรือต่อจากหลักสูตรปริญญาตรี แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ค่อยมีใครเห็นด้วย ปัจจุบันสาขาวิชาบริหารศาสตร์จึงมักถูกมองว่าเป็นแหล่งผ่อนถ่าย นักเรียนนายเรือที่มีผลการเรียนต่ำ ไม่สามารถศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ได้ ตอนนี้น่าจะลองทบทวนดูอีกครั้ง เพราะการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันนี้จำเป็นต้องใช้ความรู้ในด้านการบริหารทั้งสิ้น

● การเรียนการสอน

ผู้อำนวยการส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กล่าวถึงการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนว่า “ทำอย่างไรจึงจะลดการสอนในห้องเรียนลง และให้นักเรียนนายร้อยศึกษาจากประเด็นปัญหาหรือการลงมือปฏิบัติจริง เพราะวิทยาการในปัจจุบันมีหลากหลายมาก จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนนายร้อยศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการและเรียนรู้จากประสบการณ์มากขึ้น” นับเป็นแนวความคิดที่ดี และ

สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของชาติที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่การจะทำให้สำเร็จได้ต้องอาศัยสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาที่ดี เช่น ครู – อาจารย์ ห้องสมุด ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์เครื่องช่วยการศึกษา ฯลฯ บางคนอาจกล่าวว่า การลงทุนต้องใช้งบประมาณสูง และอาจไม่คุ้มค่า ที่นี้ก็ต้องถกเถียงกันเองว่าความคุ้มค่าที่ว่านั้นคืออะไร ที่เป็นจริงแน่นอนคือการลงทุนด้านการศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพนั้น มักไม่เห็นผลชัดเจนในระยะเวลาสั้น ๆ สุดแล้วแต่วิสัยทัศน์ของผู้นำขององค์กรนั้น ๆ

- **ความช่วยเหลือจากต้นสังกัด และศิษย์เก่า**

สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า คือ การได้รับทุนสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และเป็นกอบเป็นกำ เมื่อ ๒ ปีที่แล้วโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้รับทุนสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประมาณ ๘๐ ล้านบาท (สมัย พล.อ.สุรยุทธ์ฯ) และยังมีกองทุนจากศิษย์เก่าที่เก็บเป็นเงินฝากประมาณ ๓๕ ล้านบาท เพื่อมาใช้สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ความจริงโรงเรียนนายเรือของเราก็มีศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาออกไปก็เกือบ ๑๐๐ ปีมาแล้ว ไม่ทราบเหมือนกันว่าจะมีกองทุนศิษย์เก่า เพื่อสนับสนุนการศึกษาหรือไม่ (ทราบว่าโรงเรียนนายเรือก็มีกองทุนประเภทนี้เช่นกัน)

- **การดูงานกิจการต่าง ๆ**

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าส่งเสริมให้ภาคต่าง ๆ จัดกิจกรรมสัปดาห์การดูงาน โดยจะกำหนดองค์กร หน่วยงาน บริษัท ฯลฯ ที่จะดูงานในแต่ละปีตามความสนใจในภาควิชาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเปิดหูเปิดตา นักเรียนนายร้อยให้สามารถสร้างโลกทัศน์ใหม่ ๆ และเข้าใจความเป็นไปของโลกได้ดียิ่งขึ้น การดูงานแต่ละครั้งคงต้องใช้ค่าใช้จ่ายพอสมควร แต่ก็คุ้มค่ากับการเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์ที่อาจหาโอกาสไม่ได้บ่อยนัก และถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอีกด้วย

- **การเปิดสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์**

สำหรับผู้เขียนเองแล้ว เรื่องการเปิดสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านั้น ไม่ได้เป็นสิ่งแปลกอะไร แต่ที่ผู้เขียนเห็นว่าแปลกคือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเห็นความสำคัญของสาขาวิชานี้มาก ในขณะที่โรงเรียนนายเรือไม่เห็นคุณค่าเลย ทั้งที่การปฏิบัติงานมักเกี่ยวข้องกับสาขานี้เกือบทั้งนั้น

ในครั้งที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรือ เมื่อปี ๒๕๔๑ นั้น ผู้เขียนเคยเสนอสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์เปิดสาขาใหม่ แต่แทบไม่มีใครเห็นด้วยเลย ซึ่งสร้างความประหลาดใจให้แก่ ผู้เขียนเป็นอันมาก วิทยาศาสตร์ประยุกต์เป็นสาขาวิชาที่มีเนื้อหากว้างครอบคลุมทั้งด้านฟิสิกส์ เคมี ไฟฟ้า เครื่องจักรกล ธรณีวิทยา อุตุนิยมวิทยา ฯลฯ แม้จะไม่เน้นการสร้างวัตถุต่าง ๆ แต่ก็เน้นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถรู้และเข้าใจได้นำไปปฏิบัติได้ หากจะพิจารณาการปฏิบัติงานของนายทหารสัญญาบัตรที่

จบการศึกษาจากโรงเรียนนายเรือแล้ว น้อยคนนักที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สร้าง (วิศวกรฯ) อย่างแท้จริง ส่วนใหญ่แล้วมักเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การใช้อาวุธ การใช้เครื่องจักร การตรวจสภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ ซึ่งไม่จำเป็นต้องศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์เสมอไป ผู้เขียนก็ไม่ค่อยเข้าใจเหมือนกันว่าทำไม นักเรียนนายเรือต้องเรียนวิศวกรรมศาสตร์ (ผู้เขียนเห็นเด็กวัยรุ่นที่พันธ์ทิพย์ เฟื่องมัมชยมปลายสายศิลป์เปิดร้านซ่อมคอมพิวเตอร์ จอมอนิเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ได้ เด็กอาชีวะบางคนสร้างหุ่นยนต์จนชนะรางวัลระดับโลกก็มี)

ที่กล่าวมาแล้วนั้น ใช่ว่าตำหนิใคร ๆ เพียงแต่เป็นเรื่องที่คุณเขียนพบเห็นนำมาคิดเอง และนำมาเล่าสู่กันฟัง เราอาจไม่ต้องเดินตามรอยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเสมอไป แต่ควรจะพัฒนาให้ดีกว่าเขา อะไรที่ควรจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็ลองนำมาพิจารณาดู โดยไม่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไข และข้อจำกัดต่าง ๆ เพราะหากเรามัวแต่คิดถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดอยู่ เราจะคิดอะไรต่อไปไม่ได้เลยก็เท่ากับว่ายอมแพ้ตั้งแต่เริ่มคิดแล้ว

